

12. Søndag etter Trefoldighet 2019, Asbjørn Hjorthaug (ELBK)

Tekster: Salme 51: 16-21, Jes 29:17-24, 2. Kor 3:4-18, Mark 7:31-37, II Matt 12:33-37

«Treet kjennes på frukten.»

Frukten sier noe om treet er godt eller dårlig. Gode frukter forutsetter gode trær. Det er sorten og beskaffenhet som bestemmer om det bærer gode frukter. Det er treet natur sammen med godt stell. Er treet i utgangspunktet dårlig, blir det dårlig frukt uansett hva en gjør. Dette er et bilde Jesus anvender på fariseerne som er tilstede. De kan ikke si eller handle annerledes enn det de gjør fordi de av naturen er «dårlige trær». Bakgrunnen for dette finner vi litt tidligere i Matt 12. Jesus har helbredet en mann som hadde en ond ånd. Dessuten var han blind og stum, men Jesus gjorde under og han kunne tale og se. Da reagerer fariseerne med å si: «*Det kan bare være ved hjelp av Beelsebul, herskeren over de onde åndene, at denne mannen driver de onde åndene ut.*» Matt 12,24. De beskylder Jesus for å være Beelsebul, den onde selv. Jesus forklarer at en kan ikke vente noe annet av disse menneskene enn slike ord. «*Hvordan kan dere si noe godt, dere som er onde?*» og «*et ondt menneske henter fram ondt av sitt onde forråd.*» Dårlige trær bærer dårlig frukt, og det hjertet er fylt av, det sier munnen. Deres bekjennelse blir ondskap og uttrykker fiendskap mot Gud. Dette skal de engang dømmes for.

«Ormeyngel»

Fariseerne beskylder Jesus for å være i tett samarbeid med Beelsebul. Jesus svarer for så vidt med samme mynt ved å si «*Ormeyngel! Hvordan kan dere si noe godt, dere som er onde? For det hjertet er fullt av, det sier munnen.*» Dette uttrykket bruker også døperen Johannes da noen fariseere og saddukeere kom til Jordan for å la seg døpe. «*Ormeyngel! Hvem har lært dere hvordan dere skal slippe unna den vreden som skal komme? 8 Bær da frukt som svarer til omvendelsen! 9 Og tro ikke at dere kan si til dere selv: Vi har Abraham til far. For jeg sier dere: Gud kan reise opp barn for Abraham av disse steinene. Øksen ligger allerede ved roten av trærne; hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hugget ned og kastet på ilden.*» Matt 3,7-10. Om folket står det at de bekjente syndene sine og ble døpt av Johannes. Men disse hadde ingen synd å bekjenne og de trengte heller ikke å bekjenne noe som helst. De hadde ingen frukter som viser at de har behov for syndenes forlatelse, derfor vil de bli hugget ned og kastet på den evige ilden. I Matt 23 har Jesus et nytt oppgjør med fariseerne og de skriftlærde. Han roper «ve»-ord over dem og gjentatte ganger at de er blinde veiledere og «*Slanger og ormeyngel! Hvordan kan dere unngå å bli dømt til helvete?*» Matt 23,33 «Ormeyngel» må ha en direkte referanse til slangen i Edens hage. «*Slangen var listigere enn alle ville dyr som Herren Gud hadde laget. Den sa til kvinnen: «Har Gud virkelig sagt at dere ikke skal spise av noe tre i hagen?» 1 Mos 3,1. I Åp 12,9 fortelles det med klare ord hvem slangen er: «Den store dragen ble kastet ned, den gamle slangen, han som kalles djevelen og Satan, og som forfører hele verden.*» Slangens barn er djevelens eller satans barn. Det er etterkommere etter han som sørget for at Adam og Eva ble jaget ut av Edens hage, bort fra Gud og at hele menneskeslekten også har levd i fiendskap med Gud. Et annet sted i GT fortelles det at Israels folket hadde vært ulydige mot Gud, så sendte han giftige slanger som bet folket. Alle som ble bitt døde. Djevelen har bare ett mål, det er å få oss bort fra Gud. Ormeyngel eller djevelens barn har den evige ild i vente, har dommen og helvete som siste stoppested. Dette er ord Jesus bruker mot sine motstandere, harde, klare og dømmende ord.

Det er de og ikke oss? I dagens introitus-salme 51 sier David: «*Ja, med skyld ble jeg født, med synd ble jeg til i mors liv.*» Sal 51,7 Det gjaldt David, da gjelder det også deg og meg. Vi er Adam og Evas etterkommere, vi er «ormeyngel» av naturen og har arvet synden og skylden. Job sier det slik: «*Kan det komme en ren av en uren? Nei, ikke en eneste.*» Job 14,4 Paulus konkluderer i Rom 3,10: «*For det står skrevet: Det finnes ikke én som er rettferdig, ikke en eneste.*»

Da er vi alle under Jesu dom etter vår natur: «Ormeyngel», med dommen og helvete i vente.

Det er lovens ubønnhørlige ord. Den som synder skal dø. Når vi er slik av naturen, kan det heller ikke komme noe godt fra oss. Vi er ute av stand til å gjøre noe for Gud som han kan være fornøyd med. Vi er ute av stand til det. Vi søker ikke Gud, vi flyr bort fra Gud. Vi gjør bare det som strider mot hans hellige vilje. Vi har i oss ormegiften, synden. Vi hørte fra Matt 12: «*et ondt menneske henter fram ondt av sitt onde forråd.*» Vi kan bare det onde ut fra vår natur. På dommens dag skal vi stå til ansvar. «*Jeg sier dere: Hvert unyttig ord som menneskene sier, skal de svare for på dommens dag. For etter ordene dine skal du kjennes rettferdig, og etter ordene dine skal du dømmes skyldig.*»

«Folk var overveldet og forundret og sa: «*Alt han har gjort, er godt.*

Han får døve til å høre og stumme til å tale.» Mark 7,37

I dagens evangelietekst helbreder Jesus en mann som var døv og hadde mistet taleevnen.

Jesus stikker fingrene inn i ørene hans, legger litt spytt på tungen hans og roper «*Effata*» som betyr lukk deg opp». «*Straks ble ørene hans åpnet, båndet som bandt tungen hans, ble løst, og han snakket rent.*» Da

døperen Johannes var i fengsel sendte han sine disipler til Jesus for at de skulle få undervisning om hvem han var. Jesus svarer at de kan si til Johannes at «*Blinde ser, og lamme går, spedalske renses, og døve hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige.*» Matt 11,5. Gjentatte ganger sier Jesus rett ut til fariseerne og de skriftlærde at de er blinde veiledere som ikke ser noen verdens ting eller forstår noe som helst.

Evangeliet er skjult for dem. De ser ikke. De hører ikke for de er døve for det Jesus har å si dem. De lever i sin egenrettferdige verden der de ikke ser sin egen stilling innfor Gud. De tror at alt er i orden og ser ikke at de er som hvitkalkede graver som er fulle av død og forråtnelse. «*Likevel ble deres sinn forherdet. For helt til i dag er dette sløret blitt liggende når det leses fra den gamle pakt, og det blir ikke fjernet, for det er i Kristus det blir tatt bort. Ja, også i dag ligger sløret over deres hjerter hver gang det blir lest fra Moseloven. Men når de vender om til Herren, blir sløret tatt bort.*» Dagens episteltekst 2 Kor 3,14-16.

Dette er også vår situasjon etter vårt gamle menneske. Vi er åndelig døve og blinde, ute av stand til å komme til Gud, forstå Gud, se Gud og høre Guds ord. Når en som ikke tror, hører og leser Guds ord er det loven som taler. En ser ikke evangeliet og Guds barmhjertighet. En ser bare krav og bud og at dette må en få skikk på for å være en kristen.

Nei, Jesus må komme til med sitt «*Effata*», med sin Hellige Ånd som åpner øyne og ører og gir oss nye muligheter. Han må føde oss på nytt. Når skjer det? Da vi ble døpt druknet vi gamle Adam og ble reist opp av dåpsvannet til et nytt liv. Da fikk vi en ny hørsel, nye øyne og evnen til å tale rett og bekjenne rett. Slik er det også med Guds ord. Det føder på nytt. Når den Hellige Ånd levendegjør ordet for oss ser vi det vi ikke før så, hører det vi ikke før hørte. Vi leser Guds ord på en annen måte enn før. Nå ser vi at Bibelen forteller oss om en barmhjertig Gud som elsker oss for Jesu Kristi skyld og har ofret alt for å berge oss. Jesus døde for mine synder og stod opp for at jeg skulle bli rettferdig for Gud. Jeg er fri. Det er ingen fordømmelse for meg i Jesus Kristus. Dette skjer igjen og igjen når vi bruker nådemidlene. Da formidles evangeliet til oss i ord og sakrament. Vi må daglig høre at Gud elsker oss, han må stadig åpne våre øyne og ører så vi blir opptatt av Han og alt det han har gjort for oss. Det er Den hellige Ånds hovedoppgave.

Skriften understreker med all tydelighet at det er Gud som handler med oss etter sin vilje. «*Av sin frie vilje har han født oss ved sannhets ord, for at vi skal være en første frukt blant dem han har skapt.*» Jak 1,18 Troen er en Guds gave av nåde alene og skapt av Den Hellige Ånd. Går vi til dagens episteltekst er det jo nettopp dette Paulus underviser om: «*Denne overbevisning har vi i Kristus, for Guds ansikt. Ikke slik at vi av oss selv er i stand til dette; vi kan ikke tenke ut noe, som kom det fra oss. Det er Gud som har satt oss i stand til det, han som gjorde oss til tjenere for en ny pakt, som ikke bygger på bokstav, men på Ånd. For bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende.*»

«For det hjertet er fullt av, det sier munnen»

«Tungans bruk» er overskriften for denne søndagen. I dagen salme 51,16-17 står det: «*Fri meg, Gud, fra blodskyld, du Gud som er min frelse! Så skal min tunge juble over din rettferd. Herre, lukk opp mine lepper så min munn kan lovprise deg.*» Den Hellige Ånd åpner øynene så vi ser at vår rettferdighet er Kristus, han åpner ørene vår så vi hører evangeliets ord, men han gir oss også evnen til å tale slik at vi kan lovsynge og prise hans navn. «*For det hjertet er fullt av, det sier munnen. Et godt menneske henter fram godt av sitt gode forråd*» Har du Jesus i ditt hjerte og er han din kjæreste skatt, vil din munn også bekjenne troen på ham og ære hans navn.

Treet skal kjennes på fruktene. «*Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet*» Gal 5,22, På disse fruktene skal andre kristne og verden kjenne oss igjen på at vi har troen. Fruktene viser seg i ord og gjerninger i menigheten i felleskapet med de troende og i verden sammen med våre medmennesker. «*Jeg sier dere: Hvert unyttig ord som menneskene sier, skal de svare for på dommens dag. For etter ordene dine skal du kjennes rettferdig, og etter ordene dine skal du dømmes skyldig.*» Våre ord gjenspeiler vårt hjerte. Mennesket dømmes etter sine ord. Unyttige ord er etter loven når vi misbruker Herrens navn, baktaler vår neste, bærer falskt vitnesbyrd mot vår neste, som er et brudd på de 10 bud. Unyttige ord er når vi sidestiller den falske lære med Kristi evangelium og i spørsmålet om frelsen blander inn egne gjerninger og forsvarer falsk lære.

Å «*kjennes rettferdig*» skjer når Gud erklærer den som bekjenner sin synd for rettferdig. Da dømmes en etter evangeliets lov som frikjenner. Den som ikke blir erklært rettferdig er den som vil stå i sine egne gjerninger og ikke tar imot Kristi rettferdighet. Denne vil bli dømt skyldig etter loven.

«*Fri meg, Gud, fra blodskyld, du Gud som er min frelse! Så skal min tunge juble over din rettferd. 17 Herre, lukk opp mine lepper så min munn kan lovprise deg. 18 For du har ikke glede i slakteroffer, mitt brennoffer bryr du deg ikke om. 19 Offer for Gud er en sønderbrutt ånd. Gud, du forakter ikke et knust og nedbrutt hjerte.*» Sal 51,16-19

Amen.